

**MOBIL TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA MUSTAQIL O‘ZLASHTIRISH
QOBILIYATINI SHAKLLANTIRISH**

Melikov Ruslan Rustamovich

Osiyo xalqaro universiteti

Pedagogika fakulteti, 1-kurs magistranti

Annotatsiya: *Ushbu maqolada zamonaviy ta’lim tizimida mobil texnologiyalardan foydalanish orqali talabalarda mustaqil o’zlashtirish qobiliyatini shakllantirish masalalari yoritilgan. Tadqiqotda mobil qurilmalar va maxsus ilovalarning ta’lim jarayonidagi didaktik imkoniyatlari, shaxsiylashtirilgan ta’lim yondashuvi hamda hamkorlikda o’qish mexanizmlari tahlil qilingan. Mustaqil bilim olish ko’nikmalarini rivojlantirishda mikrota’lim, gamifikatsiya va raqamli resurslardan samarali foydalanish usullari ko’rsatilgan. Shuningdek, mobil ta’limni joriy etishdagi asosiy muammolar va ularning yechimlari, xususan, diqqatni jamlash va axborot gigiyenasi masalalari muhokama qilingan. Maqola natijalari pedagoglar va metodistlarga raqamli muhitda samarali dars tashkil etish bo’yicha amaliy tavsiyalar beradi.*

Kalit so’zlar: *mobil texnologiyalar, mustaqil o’zlashtirish qobiliyati, raqamli ta’lim, mikrota’lim, shaxsiylashtirilgan yondashuv, gamifikatsiya, hamkorlikda o’qish, raqamli savodxonlik, ta’lim samaradorligi, innovatsion metodlar.*

Kirish

Zamonaviy ta’lim tizimining rivojlanishi raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi bilan chambarchas bog’liq. Ayniqsa, mobil texnologiyalar ta’lim jarayoniga yangi imkoniyatlar ochib berdi. Ushbu maqolada mobil qurilmalar yordamida talabalarda mustaqil bilim olish ko’nikmalarini shakllantirish masalalari, ushbu jarayonning psixologik-pedagogik asoslari va amaliy samaradorligi tahlil qilinadi. Mustaqil o’zlashtirish qobiliyati nafaqat akademik muvaffaqiyat, balki kelajakda kasbiy faoliyatda muvaffaqiyatga erishishning kaliti hisoblanadi [1].

Mustaqil o’zlashtirish qobiliyatining mohiyati

Mustaqil o’zlashtirish qobiliyati shaxsning o’z ta’lim ehtiyojlarini anglashi, maqsadlar qo’yishi, tegishli resurslarni tanlashi va o’rganish jarayonini boshqara olish qobiliyatidir. Bu jarayonda talaba passiv tinglovchi emas, balki faol subyekt sifatida namoyon bo’ladi. Mobil texnologiyalar ushbu faollikni rag’batlantiruvchi kuchli vosita bo’lib xizmat qiladi. Tadqiqotlar shuni ko’rsatadiki, mobil qurilmalar orqali ta’lim oluvchilarda mas’uliyat hissi va o’z-o’zini nazorat qilish darajasi ancha yuqori bo’ladi [2].

Mobil texnologiyalarning ta’limdagi o’rni

Smartfonlar, planshetlar va maxsus ilovalar ta’lim jarayonini makon va vaqt cheklovlaridan ozod qiladi. Mikrota’lim (microlearning) konsepsiyasi asosida ishlab chiqilgan mobil dasturlar ma’lumotlarni kichik qismlarga bo’lib berish orqali ularning

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Iyun, 2026-yil

yaxshiroq esda qolishini ta’minlaydi. Bundan tashqari, gamifikatsiya elementlaridan foydalanish o’quvchilarning motivatsiyasini oshirishga xizmat qiladi. Interaktiv testlar, virtual laboratoriyalar va multimedia kontentlar murakkab mavzularni sodda va tushunarli shaklda o’zlashtirishga yordam beradi [3].

Shaxsiylashtirilgan ta’lim yondashuvi

Har bir talabaning o’ziga xos o’rganish uslubi va tezligi mavjud. Mobil ilovalar sun’iy intellekt algoritmlari yordamida har bir foydalanuvchiga individual ta’lim yo’nalishini taklif qila oladi. Agar talaba ma’lum mavzuda qiyinchilikka duch kelsa, tizim avtomatik ravishda qo’shimcha materiallar yoki soddalashtirilgan tushuntirishlarni taqdim etadi. Bu esa har bir talabaning o’z salohiyatini maksimal darajada ro’yobga chiqarish imkonini beradi [4].

Hamkorlikda o’qish va ijtimoiy o’zaro ta’sir

Mobil texnologiyalar nafaqat individual, balki guruhli ishlash uchun ham qulay muhit yaratadi. Turli messengerlar, forumlar va onlayn platformalar orqali talabalar o’zaro tajriba almashish, loyihalar ustida birgalikda ishlash va bir-birlariga yordam berish imkoniyatiga ega bo’ladilar. Bunday muloqot kritika fikrlashni rivojlantiradi va kommunikativ ko’nikmalarni shakllantiradi. Ijtimoiy o’zaro ta’sir orqali talabalar o’z bilimini mustahkamlaydilar va turli nuqtai nazarlarni o’rganadilar [5].

Muammolar va yechimlar

Garchi mobil texnologiyalar katta afzalliklarga ega bo’lsa-da, ularning joriy etilishi ba’zi muammolarni ham keltirib chiqaradi. Diqqatni jamlashdagi qiyinchiliklar, axborot haddan tashqari ko’pligi (informatsion shovqin) va texnik nosozliklar asosiy to’siqlardan hisoblanadi. Shuningdek, raqamli savodxonlik darajasining pastligi ham samaradorlikka ta’sir ko’rsatishi mumkin. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun pedagoglar va metodistlar tomonidan maxsus kurslar tashkil etish, ekran vaqtini boshqarish qoidalarini o’rgatish va sifatli kontentni tanlash mezonlarini ishlab chiqish zarur [6].

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, mobil texnologiyalar mustaqil o’zlashtirish qobiliyatini shakllantirishda muhim rol o’ynaydi. Ular ta’lim jarayonini moslashuvchan, qiziqarli va samarali qilish imkonini beradi. Biroq, texnologiyaning o’zi yetarli emas; muvaffaqiyatli natijaga erishish uchun to’g’ri pedagogik yondashuv, sifatli kontent va talabalarning raqamli madaniyatini oshirish talab etiladi. Kelajakda mobil ta’limning yanada rivojlanishi va integratsiyalashuvi ta’lim sifatini yangi bosqichga olib chiqishi kutilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

[1] Karimov N. J. Raqamli ta’lim muhitida mustaqil ish tashkillashtirish. Toshkent: Innovatsiya, 2023. 45-48 b.

[2] Aliyeva S. R. Psixologik-pedagogik aspektlar: Mustaqil o’rganish strategiyalari. Pedagogika axborotnomasi. 2022. No 3. 12-18 b.

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Iyun, 2026-yil

[3] Hasanov B. T. Mobil ilovalar orqali mikrota’limni tashkil etish metodikasi. O‘zbekiston maktabi. 2024. No 1. 30-35 b.

[4] Rahimova L. M. Shaxsiylashtirilgan ta’lim texnologiyalari va ularning samaradorligi. Ilm-fan va ta’lim. 2023. No 5. 55-60 b.

[5] Yusupov A. K. Hamkorlikda o‘qish va raqamli kommunikatsiya. Ijtimoiy fanlar sharhi. 2022. No 4. 70-75 b.

[6] Mirzayev D. S. Raqamli savodxonlik va axborot gigiyenasi muammolari. Texnologiya va ta’lim. 2024. No 2. 22-28 b.